У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 103. ВІВТОРОК, 9-го ЧЕРВНЯ 1970 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 9, 1970 No. 103. VOL. LXXVII.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 8 червня 1970

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН СХВАЛИВ ПРОПОЗИЦІЮ Дорадчої Ради в справі виконної організації і внесе до Конгресу 22-го червня законопроєкт про організацію незалежної агенції, завданням якої буде займатися справою чистого повітря, чистої води та краси довкілля. Тепер цими справами займаються різні урядові агенції. Нова агенція координуватиме програму. Вона називатиметься Адміністрація Опіки над Довкіллям. Вона перебере частину функцій, які тепер належать до Департаменту Внутрішніх Справ, Департаменту Освіти, Виховання і Суспільної Опіки, Адміністрації Харчів і Ліків. Департаменту Рільництва і Комісії Атомової Агенції.

ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ ЕҐНЮ ПОВІДОМИВ, що президент Ніксон плянує збільшити на 50 мільйонів долярів фонди на те, щоб дати працю молоді цього літа. Стараються дати працю вліті 893,000 юнакам і юначкам, в тому приватний промисл мав би затруднити 192,000 молоді. Федеральна сума, разом із додатковими 50,000 мільйонами долярів, мала б тепер становити 671,800,000. Цією справою займається Президентська Рада в справі можливости молоді. Член цієї Ради посадник Вашинґтону Волтер Вашинґтон сказав, що „затруднення молоді він уважає за найбільше вибухову проблему в цій країні". Еґню сказав, що Уряд старається, щоб число затруднених не зменшувалося зі зменшенням видатків на оборону.

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ В ТРАВНІ збільшилося на 5 відсотків всіх робітних сил країни і становило 4,100,000. В квітні відсоток безробітних становив 4.8 відсотка. Травневий відсоток безробітних є більший від пересічного відсотка для років від 1965-го, але менший, як був пересічний відсоток безробітних в роках від 1958 до 1964. Між безробітними є 612,000 таких робітників, які не працюють більше як 15 тижнів. Це число від січня ц. р. збільшилося на 200,000. Голова АФП-КІО Джордж Міні твердить, що збільшення числа безробітних — це доказ про неуспіх економічної політики Уряду.

ОЦІНЮЮТЬ, ЩО ЧИСЛО ОСІБ, які згинули від землетрусу в Перу в неділю 31-го травня, становить не 30,000, а 50,000. І це все сталося впродовж 45 секунд. Найбільше знищення в місті Гуарас, що мало 40,000 мешканців. Там вулиці вужчі від 12-ох стіп, землетрус повалив доми, а лявіна з гір присипала все снігом і землею. Дотеперішня допомога перуанського уряду і закордонна, головно із ЗСА — це капля в морі в порівнянні з потребами. Американський Червоний Хрест переслав 25,000 долярів та кров, потрібну для трансфузій. Католицька Допомога Служби в ЗСА вислала 60 тонн одежі, ліків та інших товарів — вартости 172,000 долярів.

ҐАРРІ А. БЛЕКМУН, новий суддя Найвищого Суду ЗСА, складе присягу у вівторок 9-го червня. Він буде 98-им суддею Найвищого Суду ЗСА, який почав функціонувати 1790 р. Присягу відбере головний суддя того ж суду Воррен Е. Бурґер. Блекмун присягне на те, що буте обороняти Конституцію та буде дбати про те, щоб „справедливість була для усіх людей", без огляду на їх походження, расу і релігію. Сенат затвердив номінацію судді Блекмуна 12-го травня голосами всіх присутніх 94-ох сенаторів. Присутній буде головний прокуратор Джан Н. Мічелл.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКА АГЕНЦІЯ ТАСС ОПРИЛЮДНИЛА заяву, яка таврувала американську політику супроти Близького Сходу. В останньому часі, мовляв, американські урядові кола і преса „шантажують" Совєти, погрожуючи доставленням Ізраїлеві 125 бомбовиків, якщо Совєти не виречуться своєї ролі в Єгипті. „Шантаж на СССР не діє" — твердить ТАСС і з свого боку перестерігає Америку, що вислання Ізраїлеві дальших джетів спонукає СССР до посилення своєї допомоги арабам. ТАСС признає, що тільки політичне замирення може розв'язати проблему Близького Сходу і запевняє, що СССР стоїть за збереження та безпеку ізраїльської держави, але за евакуацію Ізраїлем всіх арабських земель.

СОВЄТСЬКИЙ ЛАВРЕАТ НОБЕЛЯ ІҐОР І. ТАММ ПРИЄДНАВСЯ до групи видатних науковців, які запротестували проти арештування совєтського фізика Жореса Медведева і запроторення його до дому для божевільних. „Ніякий чесний науковець з принципами не може бути певним своєї безпеки" — заявив той совєтський учений, вимагаючи звільнення Медведева.

РЕЧНИК АПОСТОЛЬСЬКОЇ СТОЛИЦІ МОНС ФАУСТО ВАЛЛЕНК ВИСЛОВИВ велике вдоволення з приводу призначення Генрі Кебота Ладжа на персонального представника президента Ніксона, зв'язкового до Апостольської Столиці. Ладж діятиме в тому характері безплатно, тільки його бюро у Римі й інші видатки будуть покриті з американської державної каси. Те призначення не вимагає затвердження Сенатом. Бувши раніше амдасадором в Об'єднаних Націях, у Південному В'єтнамі і в Західній Німеччині — Ладж має постійний титул амбасадора.

ПІВНІЧНА КОРЕЯ СХОПИЛА південно - корейський прибережний стежний човен, який охороняв рибальські човни, з його 20-членною залогою. Комунокорейське радіо повідомило було про затоплення американського „шпигунського корабля" — Америка рішуче заперечила, наче б у тому часі на тих водах був будь - який американський корабель. Комісія ОН для справ перемир'я в Кореї запропонувала розглянути цю справу на спільному засіданні в Панмунджоні — корейські комуністи ще не відповіли.

ДО КАМБОДЖІ ПРИБУЛИ 11 американських сенаторів і конґресменів із Комісій для військових справ в обох палатах Конґресу. Військові кола в Камбоджі скаржилися, що військо Камбоджі не має зброї ані амуніції і просили, щоб мерщій направити те лихо. В парляменті Камбоджі виголосив промову південно - в'єтнамський віцепрезидент Нгуєн Као Кі, запевнивши, що Південний В'єтнам не має ніяких територіяльних затій, та що він готов поспішити з допомогою Камбоджі, скільки разів вона цього захоче.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕСТЕРІГ комуністів трьох країн Індокитаю — В'єтнаму, Ляосу й Камбоджі — не покладатися надто на Комуністичний Китай, бо його допомога азійським компартіям веде ті партії до загину. Та пересторога появилася в совєтському англомовному тижневику, присвяченому міжнародним проблемам, „Ню Таймс": стаття була підписана псевдонімом „Українцев".

ЗУАДК ЗАВЕРШУЄ ДОПОМОГУ УКРАЇНЦЯМ В ЮҐОСЛАВІЇ — ПЛЯНУЄ ДОПОМОГОВУ АКЦІЮ У БРАЗИЛІЇ

Філядельфія. — У суботу 6-го червня відбулося тут у власній домівці засідання Екзекутиви Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, на якому обмірковано справи закінчення допомогової акції для потерпілих від землетрусу українців в Юґославії та започаткування допомоги для потребуючих українців в Бразилії. Із звідомлень екзекутивного директора Остапа Тарнавського і скарбника проф. д-ра Богдана Гнатюка виходить, що від започаткування допомоги українцям в обширі Ваня Луки ЗУАДК отримав пожертви на круглу суму 26,000 дол., з чого видаткував, включно з коштами пересилки одягів, кругло 9,000 дол. Вислано кругло 300,000 фунтів одягу і медикаментів, — тією акцією завідував уповноважений Екзекутивою дир. Маріян Коць у Джерзі Ситі. Висилку одягів уже припинено. Рішено довести в якнайшвидшому часі до кінця збудування двох народних шкіл в селах Девятин і Лішня, та дати допомогу на влаштування табору для дітей в обширі Баня Луки. Українська Щадниця у Філядельфії деклярувала фонди на будову одної з тих шкіл.

Приявний на тому засіданні о. Клим Приходько привіз листа від Апостольського екзарха в Бразилії Преосв. Йосипа Мартинця, в якому той Владика дякував ЗУАДК-ві за зацікавлення проблемою потребуючих допомоги бразилійських українців і просив зайнятися тією допомогою. Допомога українцям в Бразилії стосувалась би трьох катеґорій: (1) окремим найбільш бідуючим селянам; (2) перебудови застарілого сільского господарства в обширі, що його компактно замешкують українці; і (3) шкільним дітям. ЗУАДК, як визнана американська допомогова організація, має можливості співпрацювати з державним Альянсом для Поступу, що охоплює американську державну допомогу для Латинської Америки. Створено окрему Комісію для цієї справи, при чому береться на увагу відкриття на деякий час бюра ЗУАДК у Бразилії.

З інших справ на тому засіданні оформлено Фундацію ім. Григорія і Розалії Лесюк, які пожертвували 20 тисяч долярів на допомогу старшим людям та зробили запис решти свого мастку на ту ціль. Прийнято резолюцію з подякою філядельфійським хорам „Кобзар" і „Прометей" та всім учасникам влаштованого ними концерту на потерпілих від землетрусу в Юґославії, Школі образотворчого мистецтва у Філядельфії за пожертву з виставки та пані Ромі Прийми-Богачевській за призначення на ту ціль прибутку з вистав балету „Квіт папороті". Нарадами проводив президент ЗУАДК д-р Володимир Ґалан.

Перша зміна в кабінеті Ніксона — становище Фінча зайняв Ричардсон

Вашинґтон. — Президент Ніксон звільнив секретаря Здоров'я, Освіти й Суспільної Опіки Роберта Г. Фінча й найменував його на свого дорадника в Білому Домі, яких тепер буде п'ять — для внутрішніх справ. На секретаря Здоров'я найменував Президент теперішнього підсекретаря в Департаменті Здоров'я, Освіти й Суспільної Опіки Елліота Л. Ричардсона, який працював в цій ділянці в уряді Айзенгавера. Президент сказав, що він потребує Фінча біля себе, хоч і жалує, що Фінч мусить залишити свій дотеперішній пост. Поголоски про відхід Фінча з Департаменту Здоров'я появлялися давніше, але їх заперечував пресовий секретар Білого Дому Роналд Зіґлер. Президент Ніксон хвалив адміністраційні здібності Ричардсона. Ніксон назвав Фінча своїм найближчим і найдавнішим приятелем. Вони знаються від 1946-го року, коли Ніксон зачинав свою політичну кар'єру і кандидував на конґресмена в Каліфорнії. Президент сказав, що він звільнив Фінча з теперішнього становища, бо побачив, що Фінч не може одночасно з успіхом бути головою Департаменту Здоров'я. Освіти й Суспільної Опіки та виконувати функції Президентового дорадника. Новонайменований секретар Здоров'я Ричардсон заявив пресі, що він в останній хвилині довідався про те, що має заняти новий пост. Промовляючи на закінченні шкільного року в Технологічному Інституті в Лавеллі, Массачусетс, Ричардсон виявив примирливий тон у відношенні до молоді і закликав її розуміти історичні факти, такі як недавні події в Чехо-Словаччині.

Уряд не змінить шкільної політики на Півдні внаслідок перемоги Воллеса

Вашинґтон. — Представники Уряду президента Ніксона заявляють, що Уряд не змінить своєї шкільної політики, чого домагається Джордж Воллес, який виграв правибори і може здобути пост губернатора в стейті Алабама та в 1972-му році кандидувати на президента ЗСА. Воллес домагається, щоб Ніксон не об'єднував шкіл з допомогою учнів, привезених автобусами з дальших місць. Він домагається, щоб не припиняли федеральну допомогу тим школам, які не об'єдналися. Представники Уряду заявляють, що в найближчому шкільному році число спільних шкіл для білих і чорних учнів буде найбільше в порівнянні з попередніми роками. Президент Ніксон заявив був 24-го березня ц. р., що він проти тієї сеґреґації в школах, яка виникла на основі законних зарядженъ, але не противиться тій сеґреґації в школах, яка виникла внаслідок того, що шкільні діти живуть в окремих районах ,і тому вчаться в школах, в яких є більшість чорних або білих учнів. Представники Уряду заявляють, що заява Президента не свідчить про те, що Уряд змінив свою шкільну політику.

„ТРИЗУБ" — „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" 0:0

Філядельфія, Па. — Зустріч двох чільних українських футбольних дружин, „Тризуба" з Філядельфії із „Чорноморською Січчю" з Нюарку закінчилася безворітним нерішеним вислідом 0:0. Це були перші змагання цих двох дружин в мистецьких грах цього сезону Американської Футбольної Ліґи. Зустрічі, яка відбулася в неділю 6-го червня на грищі Ля Саль Коледжу, приглядалося коло тисячі симпатиків футболу.

XI КОНҐРЕС УККА, ДОПОМОГА ПОВОДЯНАМ В УКРАЇНІ, ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ ТА ІНШІ СПРАВИ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАРАД ЧЕРГОВОГО ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

Ню Йорк. — Черговий, XI Конґрес Українського Конґресового Комітету повинен відбутися перед наступними президентськими виборами в Америці, отже в 1972 році. Він відбудеться в Ню Йорку, а докладний день і місце ще будуть встановлені — рішила Екзекутива УККА на своїх чергових нарадах, що відбулися тут у приміщеннях Наукового Т-ва ім. Шевченка в п'ятницю, 5-го червня. Справа чергового Конґресу УККА була одною з багатьох, що їх розглянено та вирішено на цих нарадах, які відкрив і ними проводив екзекутивний віце - президент Йосип Лисогір. Між цими справами були зокрема заходи для допомоги в західних областях України, які цієї весни знову потерпіли від нової жахливої повені. Не мавши жадних інших можливостей для зорганізованої допомоги, подібної до тієї, що її дали українці Америки і Канади своїм братам, які потерпіли від землетрусу в Юґославії, рішено перевірити таку можливість у державному департаменті у Вашинґтоні.

В обороні українців в Польщі

Перед формальними нарадами, Екзекутива УККА заслухала короткого звідомлення та рекомендацій голови Організації Оборони Лемківщини проф. Івана Ґвозди про стан українців в Польщі та про потреби і можливості допомоги в їхньому трудному положенні. Пів мільйона українців в Польщі справді караються, але не здаються — говорив проф. Ґвозда. Їх там трактують навіть не як другої чи третьої кляси громадян, але майже як злочинців. Відповідна акція українців в Америці і Канаді могла б причинитися до поліпшення їхнього незавидного положення. Насамперед треба домагатися для

(Закінчення із сторінки 4-ї).

ЗСА доставлять Ізраїлеві обмежене число нових літаків

Вашинґтон. — Державний секретар Віллям Роджерс заявив в радіо-телевізійному інтерв'ю, що американський Уряд позитивно полагодить просьбу Ізраїлю щодо продажу нових джетів, але тільки „в поміркований і збалянсований спосіб", щоб з одного боку дати новий доказ Ізраїлеві, що Америка стоїть рішуче за збереження ізраїльської держави, з другого запевнити арабський світ, що Америка не підтримує Ізраїлю беззастережно і безкритично. Роджерс заповів, що повідомлення про рішення Уряду в цій справі появиться „в найближчих тижнях", але водночас заповів, що „від найближчого тижня" американський Уряд поведе нові заходи задля замирення на Близькому Сході. На цій підставі найперші коментатори припускають, що число джетів, що їх ЗСА продадуть Ізраїлеві, залежатиме від шансів успіху тих нових американських миролюбних заходів, що їх, зрештою ведеться від трьох років, як тільки закінчилась 5-денна війна у червні 1967 року. За твердженням газет — Америка продасть Ізраїлеві 15 суперсонічних джетів типу „Фантом" і 50 типу „Скайгок". Ізраїль хотів дістати 25 „Фантомів" і 100 „Скайгок". Американські військовики вважають, що новий транспорт літаків заповнить втрати, що їх ізраїльське летунство зазнало в бойових діях, які безперервно ведуться між Ізраїлем і його арабськими сусідами.

Папа Павло окремим благословенням відзначив Впреп. о. Зиновія Бачинського з нагоди 50-річчя священства

Джерзі Ситі. — Спеціяльним, орнаментальним письмом та благословенням відзначив Папа Павло VI ВПреп. о. Зиновія Бачинського, від 20 років українського католицького душпастиря в Джерзі Ситі, з нагоди 50-ліття його священства. Окремі благословення і побажання з нагоди цієї річниці прислали Ювілятові Верховний Архиєпископ і Кардинал Блаженніший Йосиф Сліпий та Митрополит Українців Католиків в ЗСА ВПреосв. Амвросій Сенишин. Українська католицька парафія св. апп. Петра і Павла та Громада в Джерзі Ситі вшанували Ювілята прийняттям, що відбулося тут у великій залі Українського Народного Дому в неділю, 7-го червня, в пополудневих годинах. Прийняття відкрив молитвою о год. 5-ій по полудні місцевий парох і декан ВПреп. о. Антін Борса, а проводив ним Всч. о. Йосиф Федорик, парох Елизабету. Трапезу поблагословив ВПреп. о. прелат С. Сулик, парох Перт Амбою. Після молитви діти місцевої української католицької школи під дириґентурою п. В. Ґели відспівали американський і український національні гимни й опісля виконали мистецьку програму із співами, танками, деклямаціями та грою на фортепіяні і бандурі. Короткі промови про Ювілята і його заслуги та про важку і відповідальну працю священика

Впр. о. Зиновій Бачинський

виголосили п. Іван Процик англійською мовою та д-р Євген Котик, голова місцевого Відділу УККА, по-українськи. Коротке слово привіту від Родини виголосив рідний брат Ювілята інж. Євген Бачинський і вкінці промовив коротко сам Ювілят. Парафіяни і громадяни заповнили кожне наявне місце і ще біля сотні з них того місця не стало. Між приявними гостями окремо представлено дружину Ювілята та їх велику Родину. Українська Католицька Церква ще, на жаль, не має свого патріярха, але в ній є справжні патріярхи свого роду і до таких належить Ювілят — говорив один з промовців. Ювілей-свято закінчено молитвою, яку провів Всч. о. В. Терещук, парох сусіднього Байону.

В УКРАЇНІ АРЕШТОВАНО ЗНОВУ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА, ПОБОЮЮТЬСЯ НОВИХ АРЕШТІВ

Згідно з одержаними з України повідомленнями, там в дні 1-го червня ц. р. заарештовано знову відомого із судового процесу в Луцьку в 1966 році, і згодом в'язня мордовських концтаборів і Володимирської тюрми, історика і культурного діяча Валентина Яковича Мороза. Арештованого переведено до однієї з тюрем в Західній Україні. Інші культурні діячі, зокрема донедавні політичні в'язні, живуть під загрозою поновного ув'язнення й репресій.

Володимир Якович Мороз, 1936 року народження, жив і працював після закінчення історичних студій у Луцьку на Волині і там був заарештований з кінцем серпня 1965 року. В січні 1966 року Волинський обласний суд засудив В. Мороза на чотири роки таборів суворого режиму за „антирадянську пропаґанду й агітацію". Після двох років перебування у мордовських виправно-трудових таборах В. Мороз був відправлений у квітні 1968 року у Володимирську тюрму і перебував там у слідчому ізоляторові, обвинувачуваний у написанні відомого широко в краю і за кордоном „Репортажу із заповідника ім. Берії", в якому розкрито жорстокості сучасного концтаборного режиму в СССР. Не маючи змоги доказати В. Морозові авторство цього репортажу, КҐБ було примушене його звільнити з тюрми з початком вересня 1969 р.: після закінчення ним 4-річного реченця ув'язнення. Тепер, в розгарі широких святкувань 100-річчя з дня народження „великого гуманіста" Леніна, десятки й сотки українців караються далі в совєтських концтаборах і тюрмах і їх ряди поповнюються новими в'язнями.

Відбулася студійна конференція університетських абсольвентів

Ню Йорк (І.Д.). — Заходом Підготовного Комітету по заснуванні Організації Українських університетських абсольвентів при Союзі Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА), 6-го червня тут в Народному Домі та при участі біля 30 абсольвентів (-ток) з різних міст відбулася чергова студійна конференція. Відкрив її в 1-ій год. голова Підготового Комітету Любомир Зобнів. Він підкреслив потребу створення організації університетських абсольвентів, що буде корисна не тільки для її членів, але і для громадянства. На модератора панелів запросив Богдана Гасюка, на секретаря Тадея Тарнавського. Б. Гасюк з'ясував ціль конференції. У першому панелі на тему: „Проблема втечі української академічної молоді від організованого українського життя" — перший промовляв Володимир Бакум. Він з'ясував сучасні вимоги української спільноти в діяспорі: об'єднання, творен.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Помер видатний український учений — хемік і фізик проф. д-р Юліян Гірняк

Пассейк, Н.Дж. — У п'ятницю 5 червня ц.р. помер тут на 90-ому році життя видатний український учений, хемік і фізик, учень і асистент славного науковця професора Макса Плянка, професор доктор Юліян Гірняк. Народжений 1891 року у відомій українській священичій родині о. Йосифа Гірняка. Покійний був братом відомих українських церковних, громадських, військових і культурних діячів: о. Юстина, отамана УСС Никифора, актора й режисера Йосипа, вояка УСС Володимира. Був автором багатьох праць з теоретичної хемії і підручників хемії й фізики, дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка з 1907 р., проф. Українського Тайного Університету і потім Політехнічного Інституту у Львові, як також учителем багатьох середніх шкіл в Західній Україні. Похорон Покійного сл.п. проф. Юліяна Гірняка відбудеться у вівторок 9 червня ц.р. з української католицької церкви в Пассейку. Тіло Покійного буде похоронене на цвинтарі Факс Чейз у Філядельфії біля його братів: о. Юстина, Никифора та Володимира.

В Ню Йорку помер композитор Іван Недільський

Ню Йорк. — В п'ятницю 5-го червня помер на 74-му році відомий на еміґрації композитор професор Іван Недільський. Іван Недільський народився 25-го липня 1895 року в Золотому Потоці, повіт Бучач, в Західній Україні. По закінченні гімназії в Кіцмані на Буковині в 1914 році, мусів служити в австрійській армії, і як її вояк дістався був при кінці війни до італійської неволі. По війні студіював музику в Берліні в Консерваторії Штерна (чельо в Зандеса і теорію в Клятте) і здобув в 1924 р. диплом. Після того вчителював в середніх школах в Станиславові і у філії Музичного Інституту в тому ж місті та був і директором цієї школи. В роках 1941 до 1944 був директором Державної Музичної Школи в Станиславові. В роках 1945-1948 навчав німецької мови в українській гімназії в Байройті. Німеччина. В 1952 р. співосновник Укр. Муз. Інституту в Америці з осідком у Ню Йорку, де навчав гри на віольончелі та теоретичних предметів, і був членом Дирекції УМІ в ЗСА. На рідних землях і в Ню Йорку був дириґентом хору „Боян". Професор Іван Недільський відомий як композитор хорових творів. Його композиція „Засяло сонце золоте" — найпопулярніша була на еміґрації, і її співали чи не всі хори. Інші його композиції: „Весняний день", „Служба Божа" і „Під гомін київських дзвонів", нагороджена на першому конкурсі хору „Думки" в Ню Йорку і виконувана на ювілейному концерті „Думки". В своїх композиціях проф. І. Недільський нав'язує до української музичної традиції в Західній Україні. Покійний був співробітником „Свободи" в якій друкував рецензії на вокально-музичні імпрези. Покійний осиротив дружину Софію, сина Володимира з родиною, сина Ярослава та ближчу і дальшу Родину в ЗСА і в Україні. Панахиди відбудуться в похоронному заведенні „Метрополітен" при Авеню „А" між 11 і 12-ою вулицями в понеділок і у вівторок о год. 8-ій увечері. Похорон в середу 10-го червня о год. 9.30 рано з похоронного заведення, і о год. 10-ій з церкви св. Юра на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Загрозливі екстремізми

Сенаторка з Мейну Марґарет Чейз Смит, що користується великою повагою в американському політичному світі, виголосила 1 червня ц. р. у Сенаті промову, в якій гостро заатакувала лівих екстремістів, зокрема демонструючу екстремістичну молодь, і водночас перестерегла, що той екстремізм породжує реакцію, яка вимагає репресій. Маргарет Смит пригадала, що з того самого сенаторського місця рівно 20 років тому критикувала вона покійного сенатора Джозефа МекКарті, який скрізь і всюди вбачав небезпечних для країни комуністів і вимагав репресій проти них, спричиняючи в країні напруження атмосфери і загострення внутрішніх відносин. Але ця розумна й досвідчена жінка - політик ствердила, що більшість американців схиляються радше до репресій проти лівих порушників ладу і спокою, аніж до анархії і нігілізму. Ці два екстремізми — авантурницький анархізм та нігілізм з одного боку і праву реакцію у постаті репресій з другого — названа діячка вважає за спричинників нинішньої „хвороби Америки".

Чи Америка дійсно „хвора" чи ні — на цю тему ведуться тепер дебати на сторінках преси й на різних прилюдних форумах. Президент Ніксон заперечує факт будь-якої недуги цієї країни, вважаючи, що неґативні явища сучасної американської дійсности сильно перебільшується. Але сенаторка Смит пригадала, що й през. Л. Б. Джансон також легковажив симптоми недуги цієї країни, які, проте, закінчили його політичну кар'єру. За найдоцільніший лік проти екстремізмів Маргарет Смит вважає моральне лідерство, що його повинен виконувати Президент.

Без уваги на те, чи вживати слів „недуга", „революція" чи подібних драстичних слів — нема сумніву, що явні й приховані комуністи, анархісти та нігілісти і їхні свідомі й несвідомі протектори створили вже в Америці нездорову атмосферу. Реакція проти тих явищ є здоровим проявом, є власне доказом, що Америка в корені таки здорова. І вони, ті ліві екстремісти, самі провокують репресії проти себе. Очевидно, репресії також породжують немилу атмосферу і створюють клімат, сприятливий для переслідування невинних, для зловживання владою. Тому було б найкраще для Америки, коли б зникла причина для будь-яких репресій. Такі виступи, як сенаторки Смит, повинні врозуміти лівих екстремістів.

Совєтські труднощі

Це правда, що ключ до ситуації в Індо - Китаї, як і на Близькому Сході в руках Москви, бо коли б вона припинила допомогу Північному В'єтнамові і Єгиптові, то в обох тих частинах ґльобу настав би мир. Але зробити таке Москві не легко. Відмова допомоги в'єтнамським комуністам наразила б Москву на шалену кампанію проти неї збоку Пейпінґу за „зраду". Відмова ж допомоги арабам неначе автоматично відкрила б двері американським впливам в арабському світі.

Найбільшою за ввесь час існування СССР трудністю кремлівської закордонної політики є конечність погоджувати інтереси комунізму, як ідеології й міжнародної течії, з інтересами російської імперії. Ці інтереси тотожні, бо і комунізм, і Москва змагають до панування над світом. Але з переходом від доби холодної війни до доби співіснування змінився міжнародний клімат. Хрущов мусів викручуватись, що гасло про „угроблення" вільного світу не значить те, що воно значить. Брежнєв, Косиґін і Громико мусять тепер раз-у-раз говорити про своє миролюбство. Одночасне підтримування „визвольних воєн" у Південній Азії і Близькому Сході породжує труднощі. Наприклад, Москві невигідна аґітація Фіделя Кастра в Південній Америці. Конфлікт з комуністичним Китаєм диктує виминати загрозу американсько - китайського порозуміння на протисовєтській базі. Послідовно — треба замиритися з найгрізнішим потенціяльним европейським противником — Західньою Німеччиною. Але й не можна зробити це коштом свого східньонімецького сателіта, бо він таки є найкращою ґарантією проти відродження всенімецького мілітаризму. Не можна також довіряти іншим сателітам, і тому треба тримати в тих країнах свої дивізії, не можна вірити, що всі в Україні думають і діють так, як Петро Шелест. Не можна виректися зцентралізованого державного капіталізму, дармащо він є причиною хронічної господарської кризи . . .

Нелегко лявірувати між безглуздою догмою і диктатом реальної дійсности. Нелегко лявірувати між натиском до лібералізму і традицією сталінського терору. Всі ці парадоксальні труднощі змусили Амальріка прийти до висновку, що Совєтський Союз не збережеться до 1984 року.

Мих. Килимний

НОВА МІЖНАРОДНА ДАТА

Куритиба. — З того, що сталося 20 травня 1970 року в Ню Йорку, ще годі зробити всі належні висновки. На це прийде ще час, як прийдуть ще, безумовно, і інші події, пов'язані між собою тим самим змістом. Але вже можна сказати: постала нова історична дата.

Маємо на увазі спонтанну, ніким не зорганізовану 150-тисячну демонстрацію робітників на підтримку політики президента ЗСА Ричарда Ніксона в Індо - Китаї.

У звітах з нюйоркської демонстрації преса вільного світу слушно писала про патріотизм американських робітників, про їх конструктивне наставлення, про гідну відповідь підривним елементам. Все це не підлягає найменшому сумніву, але цього ще не досить. Подія, про яку мовиться, набула куди більшого значення, а її питома вага в житті сучасного людства виявиться, повторюємо, тільки в майбутньому.

Робітництво — за Марксом, Енґельсом і Леніним — пролетаріят. А пролетаріят не має батьківщини, він, найбільше визискуваний капіталістами, не володіє ніякою власністю, йому „нема чого втрачати, крім кайданів", він — „гробокопатель" капіталізму. Далі: „Пролетарі всіх країн, єднайтеся", все національне підкорене міжнародному, інтернаціональному, диктатура пролетаріяту, комуністична партія - авангард робітничої кляси...

Вся комуністична теорія уґрунтована на пролетаріяті, а КПСС ось уже 53 роки виступає як „робітниче серце і мозок". І — на тобі!..

Як добре для Москви все йшло спочатку! Не встиг президент Ніксон проголосити спільний похід американців і південних в'єтнамців до Камбоджі, щоб вибити з вирішальних позицій комуністичних агресорів, як у ЗСА на повну силу запрацювала „п р о тестаційна машина". Збаламучені комуністами студенти, пацифісти („мир за всяку ціну"), жадібні виборчих голосів деякі конгресмени, священики-„прогресисти", професори-„всезнайки" влаштували під самісіньким Білим Домом велелюдні демонстрації, вимагаючи від уряду негайно відкликати всі американські війська з Індо - Китаю і віддати його комуністам. Преса Совєтського Союзу тоді широко розводилася про „бурхливі виступи американських робітників та студентів проти „імперіялістів Волл Стріту та Пентаґону", хоч робітників у тих демонстраціях зовсім не помічалось.

І ось наспіло 20 травня. Ню Йорк. Будній день. На вулицях з'являються групи людей в „спецодязі". Швидко витворюється демонстрація, що вбирає в себе 150 тисяч робітників. Над їх головами повівають американські прапори. В їх руках транспаренти з написами: „Америка мусить боронитися", „Треба провчити комуністичних агресорів", „Ніксон зробив правильно". „Протиурядові демонстранти нищать те, що ми будуємо"... Демонстрація відбувається спокійно, без ексцесів. З вікон та балконів сиплються квіти, кольорові папірці, лунають привітальні вигуки та оплески.

Ню Йорк — конґльомерат націй і рас. Такий же характер має і його робітництво. Ось де, здавалося, могли б пописатися комуністи зі своїми кличами „міжнародної пролетарської солідарности". Однак, робітництво демонструє саме проти них, проти їхньої теорії й практики, проти їхнього загарбництва і колоніялізму. „Могильник капіталізму" несподівано поставив труну перед комунізмом..

Маркс і його послідовники ганебно провалились у своїх передбаченнях. Досвід 53-річного існування СССР показав, що совєтська система неспроможна піднести матеріяльний рівень робітництва, якаму Ленін обіцяв усі фабрики й заводи. У колгоспах селян зведено до рівня кріпаків і „соціялістичне сільське господарство" дійшло майже до повної катастрофи. Колишній світовий продуцент хліба тепер купує хліб за кордоном, у тих же „капіталістичних акул". На дуже низьку життьову стопу поставлено в СССР і трудову інтеліґенцію.

Зате в Совєтському Союзі невпинно зростає добробут упривілейованих осіб, які нічого не продукують, а лише використовують працю робітників, колгоспників і трудових інтеліґентів для власного збагачення. Маємо на увазі керівних партійних діячів, державних, господарських, професійних діячів. Сюди ж треба віднести величезний офіцерський склад совєтської армії, поліцію, науковців, письменників, акторів, діяльність яких іде на зміцнення комуністичної системи.

А що маємо в ЗСА?

Хто демонстрував у Ню Йорку 20 травня 1970 року? Пролетарі? Ні, демонстрували робітники!

Справа в тому, що завдяки розвитку демократії в ЗСА відбувається широкий процес перетворення отого клясичного капіталізму, яким його бачив Маркс, внаслідок чого капіталізм позбувається властивої йому захланности. Із зисків американських капіталістів тепер користають і держава і робітники. Держава збирає високі податки, а робітники дістають заробітні платні в 6 разів більші від совєтських. Крім того, американські робітники в значній їх частині є співвласниками тих фірм, у яких працюють. Робітники у ЗСА часто є вже маленькими капіталістами, і власниками будинків, не кажучи вже про банківські конта, авта та інші атрибути високого добробуту.

Американський робітник уже перестав бути пролетарем, якому, за означенням комуністичних теоретиків, „крім кайданів, нема чого губити". „Кайдани" в американського робітника випозичили кремлівські можновладці для робітника підсовєтського. Переставши ж бути пролетарем, американський робітник поступово пе-

(Закінчення на стор. 4-ій)

В. Шандор

У П'ЯТДЕСЯТИЛІТТЯ ТРІЯНОНУ

Доля імперій подібна до долі людини. І вони мають своє народження, дитячий і мужній вік, старість і смерть. Смерть імперій, однак, зрідка буває тихою, спокійною. Її звичайно попереджають війна чи революція, в яких смерть збирає багаті жнива.

Коли дивимось на мапі на розселення народів Европи, то приходимо до висновку, що у відношенні до заселеної мадярами території сталось якесь історичне непорозуміння. Мадяри опинилися в центрі Европи без будь-якого кревного чи культурного спорідненя з котримсь із своїх сусідів. Навіть їх угро - фінське спорідненя виглядає помилковим, бо вони ані мовно, ані культурно, ані навіть психологічно не мають нічого спільного з фінами.

П'ятдесят років тому мадяри творили невід'ємну частину Австро - Угорської імперії. В червні 1920 р. у Великому Тріянонському палаці у Версалі, у Франції переможні великодержави на Мировій конференції подиктували Мадярщині мир, у висліді якого вона мусіла відступити такі території: Румунії — 103,000 кв. км з 5,000.000 населення, Чехо-Словаччині — 63,000 кв. км з 3,600.000 населення, Югославії — 21,000 кв. км з 400.000 населення і Австрії — 5,000 кв. км з 400.000 населення. (За мадярськими джерелами).

Мадярська преса в Америці використовує „жалобне п'ятдесятліття Т р і янону" для того, щоб звернути увагу політичного світу на „несправедливість та кривди", заподіяні Мадярщині цим договором, щоб відновити претенсії на відірвані території та вимагати привернення ранішого територіяльного стану. В пресі появилися в чорних рамках відповідно зредаґовані оголошення й заяви представників мадярських організацій. Мадярська група в Америці провела дводенну жалобу з молитвами в церквах, з паленням свічок, промовами тощо. Все це відбувалось під відомими гаслами: „Нем, нем, шога!" (ні, ні, ніколи) і „міндент віса!" (все назад). Мадярська преса підкреслює, що „від часів Каліґули й Джінґісхана історія не знає подібного немилосердя й несправедливости".

Мадяри, висуваючи свої територіяльні домагання, представляють справу так, ніби ті відірвані території були і є заселені виключно мадярами. На основі колишньої приналежности цих чужонаціональних територій до Свято - Стефанівської корони мадяри й надалі уважають себе їх власником.

Мадяри належать до групи невдоволених народів Европи. Є історичною правдою, що мадяри пережили протягом своєї довгої історії багато трагедій. Однак, також правдою є те, що вони іґнорують і не стараються зрозуміти причин цих трагедій, особливо з новішої доби. Замість іти з духом часу і включитися в історичний процес розвитку власного народу, вони до кінця другої світової війни держались і жили у феодальній системі, зрозуміло, з таким же феодальним „добробутом" власного народу. Найважливішою їх політичною програмою того часу було загарбання чужих територій і поневолення сусідніх народів, що з поміччю Гітлера вони на короткий час осягнули на Карпатській Україні в рр. 1938-39. Мадяри не виявляють жадного інтересу до плекання дружніх взаємин з сусідніми народами та державами. Навіть про поляків, з якими виступають як „братанки", у приватних розмовах висловлюються з погордою і насмішкою.

Погорду й зарозумілість, помножену десятикратно, виявляли вони й до тих поневолених ними народів, за якими так плачуть і долею яких намагаються відновити Велику Свято - Стефанівську Мадярщину. В цій концепції Великої Мадярщини присвячують вони особливу увагу Карпатській Україні, як країні ключового значення. Вони й сьогодні думають і діють як феодали, для яких головну ролю грала панівна родина та її територія, а населення було тільки її живим інвентарем. В подібному стилі пишуть мадяри й про Карпатську Україну.

Три роки тому обновили мадяри разом з поляками свою давню співаночку про спільні польсько - мадярські кордони. Для тієї цілі створено в Чикаґо спільне товариство, яке веде відповідну акцію і в інших країнах поза Америкою. У проводі цього товариства стоять ті самі особи, які активно виступали по лінії спільних кордонів у рр. 1938-39 як дипломати, військовики тощо. Можна не приписувати якогось вирішального значення такій акції, але не вільно її не помічати.

З нагоди мадярського національного свята — 15 березня — мадярські товариства в Америці, щоб піднести патріотичні настрої, висвітлювали фільм про окупацію Ужгороду в листопаді 1938 р. На тому фільмі, звичайно, годі побачити в'язниці, концентраційні табори, розстріли невинних людей, тортурування безборонного нашого населення. В розумінні мадярів це не була кривда, і вона їх не болить.

Територіяльні вимоги мадярів у відношенні до сусідніх народів суперечать всім законам співжиття між народами та історичному розвиткові взагалі. Ми можемо запевнити наших сусідів-мадярів, що на Карпатську Україну 1918-ий рік ніколи не вернеться. І тому відповідаємо їм їх власним гаслом: „Нем, нем, шога!"

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редаґує: д-р Михайло Данилюк

ХОЛЕСТЕРОЛ У МОЛОДІ

Д-р Р. А. Міллер з Асоціяції Недуг Серця в Чикаґо недавно оприлюднив цікаві статистичні дані: його досліди показали, що коло 7% середньошкільників виявляють познаки серцевих недуг, особливо вінцевої артерії, бо всі вони мають високий вміст холестеролу. Беручи до уваги різні вікові групи, серед таких кандидатів на майбутні недуги серця вже тепер від 5 до 7% мають високий тиск крови, а 20% — зависоку вагу тіла.

Ці дані показують, що високий вміст холестеролу відноситься не лише до дорослих, але що він наявний також у молоді. Тому чимало лікарів вважають, що запобігати різним серцевим недугам можна і треба вже у молодому віці.

Основний фактор, який побільшує вміст холестеролу в молоді — це об'їдання багатими на товщ харчами, що спричиняє затовщення і помітну надвишку ваги. Спорт, фізична активність та відповідно балянсована дієта, — ось що передусім мусять мати на увазі батьки, дбаючи про здоров'я свого молодого покоління. Тож деякі батьки, які твердять, що їхні синочки чи доні „нічого, крім сметанки, яєчок та морозива, їсти не хочуть", повинні пам'ятати, що своїм потуранням вони можуть дуже пошкодити здоров'ю дітей у пізнішому віці.

ЗАБРУДНЕННЯ ПОВІТРЯ

Хоч і вважається загально, що індустрія є в першу чергу винною за забруднення повітря, інший чинник завдає ще більше лиха. Газета „Медична Трибуна" подає статистичні дані, з яких виходить, що передусім автомашини є відповідальними за погане повітря. Дані ці базуються на таких цифрах Уряду Публічного Здоров'я ЗСА: 100 мільйонів автомашин викидають річно у повітря понад 86 мільйонів тонн отруйних відпадків, серед них 66 мільйонів тонн окису вуглецю, 1 мільйон тонн окису сірки, 6 мільйонів тонн азотних відпадків, 12 мільйонів тонн вуглеводанів, мільйон тонн спорошкованих частинок і т. д.

Тож не диво, що різні комісії в Конґресі, а також численні науковці, інженери і т. д. працюють над новими пропозиціями, щоб уже в недалекому майбутньому автомашини мали такі мотори, які б мінімально забруднювали повітря. Першим кроком у цьому напрямі буде достосування моторів до спалювання бензини без домішки олива. Різні інші вдосконалення в моторах уже пропонується в різних великих автомобільних компаніях.

ЛСД І ХРОМОЗОМИ

Недавно проголошено висліди досліджень над впливом ЛСД на майбутнє покоління. Ці висліди підтверджують здогади, що ЛСД може спричиняти в людському організмі мутацію хромозомів. Такі дані подав д-р Ч. Берлін до Т-ва Дослідів Дитячих Недуг. Свої обсервації переводив він над 127-ма подружніми парами, з яких одне або обоє заживали ЛСД під час вагітности, а то й перед вагітністю. У 50% цих подружніх пар вагітність закінчилась поронами, і дослідження ембріонів виявило в одній групі у 4 плодах із 14-ох помітні ненормальності, а в другій групі 4 ненормальні плоди із 7-ми поронень. Із групи народжених дітей шість мали ненормальності мозку, серця, народились без стіп або рук і т. д.

Звіт згаданого спеціяліста виказує, що під впливом ЛСД число ненормальних вагітностей та число дітей, народжених з ненормальностями, підноситься у 16 разів у порівнянні з числом припадкових ненормальностей у дітей, що народилися від батьків, які не вживають ЛСД.

КРОВ У КУРЦІВ

Недавні досліди виявили, що у людей, які курять цигарки, спроможність крови переносити кисень з легень до окремих частин тіла, приблизно на 30% менша. Це має особливе значення при недугах серця, коли квола вінцева артерія не постачає достатньої кількости крови до серцевого м'яза. Отже, шкідливість куріння цигарок для людей з недугами серця стає більш очевидною.

Фахівці з ветеранського шпиталю на Флориді недавно навіть запропонували не вживати крови курців для переливань іншим особам під час операцій, зокрема серця і судин.

„Дискримінація" курців набирає щораз більше „прав громадянства", і не без оправданої причини.

НАША ПОШТА

З незалежних від мене причин колюмна „На медичні теми" буде відтепер появлятися кожного другого тижня. У винятткових випадках, коли тема даної статті не вичерпається, продовження її піде наступного тижня. Нормально колюмна буде появлятися кожного другого вівтірка. Переходячи на новий розподіл подавання матеріялу, доведеться дуже рідко відповідати Читачам в цій колюмні.

Уперше в нашій пресі ця колюмна витримала свою послідовність протягом кількох років. Справді, я вдячний Редакції „Свободи" за місце, а Читачам за щирий відгомін, що служив мені стимулом — „голосом народу", в доказ чого зберігаються у мене сотні цінних листів. Це зобов'язує. Чи і коли доведеться змінити розподіл подавання матеріялу — покаже майбутність.

Михайло Лоза

ГУЦУЛЬЩИНА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

(3)

Довгий час учителював на Гуцульщині (в Головах) Михайло Ломацький. Походив він з Гусятина над Збручем. Народився 23 листопада 1886 року. На Гуцульщину був перенесений шкільною владою перед першою світовою війною. По світовій війні польська влада хотіла була перенести М. Ломацького на польські терени, але він якось зумів запобігти цьому лихові. Однак, по якомусь часі добровільно покинув Гуцульщину і переїхав у Перемищину. Згодом учителював у Богородчанщині, Калущині, Добромильщині. Під час другої світової війни еміґрував до Австрії, а пізніше до Німеччини. Там — в захисті для старших віком людей — в місті Альтербаху помер у жовтні 1963 року. Його літературна спадщина, в якій він оспівав Гуцульщину, велика. Ось заголовки окремих творів: „З Гуцульщини", „Верховино, світку ти наш'", „Країна чарів і краси", „Гомін гуцульської давнини", „У горах Карпатах", „Бескидом зеленим, у три ряди саженим", „Опришківське гніздо", „Завороженний світ" — у двох частинах: „По цей бік Чорногори" і „По той бік Чорногори". Крім того залишив сценічну річ „У Чорногорі", що її надруковано в журналі „Гуцулія" вліті 1968 року.

З Гуцульщиною зв'язала доля письменницю Марію Остромиру (1900-1969). Прожила вона там понад 12 років — спочатку в Жаб'ю, пізніше в Яблониці над Білим Черемошем. Частину своєї літературної творчости присвятила Гуцульщині. Ця частина складається з коротких нарисів, друкованих на сторінках преси, а також з повісти „Над бистрим Черемошем", в якій показано Гуцульщину в дещо відмінному світлі від того, що його бачимо у творах інших письменників. Головною метою письменниці не був етнографізм, а ріст національної свідомости на Гуцульщині і участь та місце Гуцульщини у всенаціональному змагу за українську державність.

З черги перейдемо до групи письменників, які тільки час від часу приїжджали на Гуцульщину. Почнемо від Івана Франка. Приїжджав він часто вліті на вакації до с. Криворівні, звідки робив прогулянки до інших місцевостей. Перебування на Гуцульщині послужило Франкові матеріялом для написання повісти „Як Юра Шикманюк брив Черемош". Ім'я „Шикманюк" узяв письменник, очевидно, від місцевости Шикмани, де він теж бував.

Леся Українка була в 1901 році гостем у Ольги Кобилянської. Оглядала при тій нагоді Карпати по буковинському й галицькому боці. Перебування в К а р п а т а х надхнуло поетку написати декілька віршів, до яких належить також і „Гей піду я в ті зелені гори". Цей вірш був покладений на ноти і став улюбленою піснею українських солістів. Вірші Лесі Українки з карпатською тематикою мають ліричний характер.

Визначний у к р а їнський поет-лірик Олександер Олесь відвідав Гуцульщину під час своєї подорожі в Західню Европу в роках 1912-1913. Під враженням краси Гуцульських гір і гуцульського населення написав цикл віршів „На зелених горах", які творять неначе поему про Гуцульщину. „На зелених горах" починаються заспівом, перша строфа якого звучить:

Країно див, далека мріє!
Зелена казко серед гір,
Де вітром дух наш
вільний віє,
На гори загнаний, як звір.

У згаданому циклі віршів Олесь хотів відтворити Гуцульщину загальними рисами. Починається поема приготуванням гуцулів на храм:

Вже сонце високо на небі,
Вже в бубни Черемош гуде,
Цвіте Гуцульщина квітками,
На храм Гуцульщина іде!

Гуцульщина зайняла почесне місце і в творчості великого новеліста Михайла Коцюбинського. У Галичині мав він багато знайомих, був на Гуцульщині тричі на вакціях — у 1910, 1911 і 1912 роках. Два перші перебування в Криворівні дали письменникові матеріял для написання повісти „Тіні забутих предків", яка була закінчена в жовтні 1911 року, а в наступному році побачила вже друкарські черенки. Надруковано її на сторінках „Літературно-Наукового Вісника" в книгах 1-2 за 1912 рік. Втретє вибрався Коцюбинський на Гуцульщину з метою призбирати матеріял для нового твору, але через смерть, яка наступила в квітні 1913 року, не вспів уже цього твору написати.

Антін К р ушельницький, відвідавши Гуцульщину, написав повість „Рубають ліс".

Гуцульщина притягнула увагу Ростислава Єндика, українського антрополога, який є тепер ректором УТГІ. На Гуцульщині перебував він досить часто, головно в Красноїлі, де його сестра була вчителькою. До його творів з гуцульською тематикою відносяться оповідання, зібрані у збірку „Реґіт Арідника".

Відгомін гуцульських гір чуємо в сучасного письменника, що проживає на еміґрації, Уласа Самчука, який написав повість „Гори говорять". В цій повісті передав він мову Верховини з часів визвольних змагань закарпатських українців - верховинців.

Гуцульщиною захоплюються й сучасні підсовєтські українські письменники. З них згадаємо про Володимира Ґжицького, який пройшов тяжкий життьовий шлях. В часі першої світової війни опинився він на східніх українських землях, де й залишився. Був арештований і засланий большевиками. В 1956 році його звільнено. Тепер перебуває у Львові. Написав повість „Опришки", головною постаттю якої є Олекса Довбуш.

Цим нарисом не схоплено всіх українських поетів і письменників, які цікавилися Гуцульщиною. Але із цього короткого перегляду бачимо, яку притягальну силу мала й має Гуцульщина для працівників пера.

(Кінець).

Фота з літаків потверджують жахливість землетрусу в Перу

Ліма. — Досі недоступна комунікація до терену, який знищив землетрус в неділю 31-го травня. Шляхи й залізниці залиті водою, перервані телефонічні проводи і тільки летуни з літаків можуть обсервувати райони землетрусу. Військові літаки ствердили, що з міста Юнґай, яке мало 20,000 мешканців, на цвинтарі на горбочку залишилися тільки 2,500 людей. Пороблені летунами світлини показують, що ця літниськова місцевість була залита холодною водою з озер, які знаходяться в горах Андах, що довкола Юнґаю. Подібні фота інших місцевостей свідчать про те, що передбачене перувіянським урядом число 30,000 вбитих землетрусом осіб не перебільшене. Густа мряка, яка покриває в цій порі ці райони, утруднює скидати з парашутів харчі та все потрібне для тих, що пережили жахливий землетрус. Коли прояснилася мряка, то гелікоптери могли привезти лікарський персонал та ліки до деяких місцевостей. Місто Юнґай виглядає з літака немов ріка. Літаки й кораблі перевозять поранених до столиці Ліми, бо на терені землетрусу нема можливостей для лікування.

Відбувся Пленум Асоціяції Українців Америки

Дня 11-го квітня ц. р. відбувся в Ню Йорку Пленум Асоціяції Українців Америки, АУА, що раніше була відома під назвою КГЄ — Комітет Громадської Єдности і постала як опозиція до праці Українського Конґресового Комітету Америки на IX КонґресіУККА. У пленумі АУА взяли участь Управа, Головна Рада, Контрольна Комісія і суд. На місце уступившого, як сказано в комунікаті з причин здоров'я голови д-ра Т. Сендзіка обрано на голову АУА інж. Дмитра Кузика. Пленум стверджував, що по IX Конґресі УКК „нічого не змінилося на краще", що Асоціяція буде боротись „з усякими виявами тоталітаризму" і вказуватиме на правильні методи і шляхи діяльности. Учасники Пленуму відкидали „концепцію так зв. азіяції в зовнішній політиці УККА" та висловлювали думку, що „не зважаючи на незрозуміле становище теперішніх керівників Державного Центру УНР до АУА буде піддержувати всі старання нашого політичного світу, щоб на терені ДЦ УНР наступило повне замирення". Пленум закликав „своїх членів і сторонників українського католицького обряду активно піддержувати зусилля мирян, духовенства і владик до з'єднання УКЦеркви під одним українським проводом" та виніс інші рішення й постанови. У комунікаті повідомлено також, що для кращої праці АУА Пленум „покликав до життя низку різних комісій, розділив функції та доручив приступити до негайного виконання доручень".

Загальні збори відділу ООЧСУ в Клівленді

Клівленд, Огайо. —22 березня відбулись тут у залі Дому СУМА Звичайні Річні Загальні Збори Третього Відділу ООЧСУ, якими відзначено двадцятьліття діяльности Відділу. У зборах взяло участь 67 членів, які вибрали президію в складі: д-р Богдан Футей, мгр Василь Ліщинецький, Роман Возняк і Володимир Стригун. Голова президії д-р Футей запросив на почесних членів президії д-ра Степана Галамая, члена Головної Управи ООЧСУ, й Михайла Яремка, члена Головної Контрольної Комісії ООЧСУ. Низка представників місцевих організацій і установ привітала Загальні Збори Відділу з двадцятиліттям діяльности.

Після звітів уст. управи і жвавої дискусії, відбулось уділення абсолюторії. У склад нової управи Відділу, що її очолив Мирослав Гейниш, увійшли: проф. Григор Голембйовський, Михайло Пукач, Олександер Блажків, Юрій Коцюмбас, Петро Райца, Іван Стадник, Василь Кліщук, Григорій Крислатий, Микола Поглід, Степан Зорій, Микола Сивий і Тарас Бурий. До Контрольної Комісії увійшли: Володимир Хома — голова, Михайло Кігічак і Богдан Семків — члени. Товариський Суд обрано в такому складі: д-р Ярослав Городиський — голова, інж. Євген Тарнавський і Теодор Василик — члени. Загальні Збори закінчено співом гимну „Не пора!".

— КОРОТКІ ВІСТІ —

АМЕРИКА ДАСТЬ ЗБРОЮ добровільцям з-посеред етнічної меншини камбоджців в Таі (Сіямі), які зголосяться на війну проти комуністів. Такі національні меншини є в Таі і в Південному В'єтнамі: Америка сприяє творенню із добровільців окремих військових формацій, що їх вивінує зброєю та вирядом. Таі дасть уніформи й вишкіл.

В ПІВДЕННО - АФРИКАНСЬКОМУ СОЮЗІ ВІДМОВИЛИ видати пашпорт письменникові Атолеві Фюгардові, який хотів виїхати до Ню Йорку на проби і прем'єру його п'єси. Він даремне старається за дозвіл на виїзд за кордон від 1967 року.

ЛІТЕРАТУРНІ НАГОРОДИ

Комунікат Українського Літературного Фонду ім. Івана Франка в Чікаґо

Правління Українського Літературного Фонду ім. І. Франка в Чикаґо, в річницю смерти свого Патрона 25 травня 1969 р. проголосило третій конкурс на найкращі літературні твори, що появилися друком у 1967-68-69 роках, для яких намічено нагороди в сумі: перша нагорода — 1.200 дол., друга — 800 дол. і третя нагорода — 400 дол.

Для оцінки творів письменників, що прийматимуть участь у цьому конкурсі, Правління УЛФ запросило таких діячів української літератури: проф. д-р К. Біда (Оттава), ред. Степанія Бубнюк (Вінніпеґ), Марія Гарасевич (Дітройт), д-р М. Кушнір (Сілвер Спрінґс), д-р Г. Лужницький (Філядельфія, д-р Я. Рудницький (Вінніпеґ), д-р Б. Стебельський (Торонто).

Вислід конкурсу і проголошення літературних нагород відбудеться в грудні 1970 р. на Концерті, про що буде подано своєчасно на сторінках української преси.

Правління УЛФ з приємністю стверджує велике зацікавлення наших письменників третім літ. конкурсом УЛФ, на що вказує число зголошених 26 письменників і надісланих 36 творів, над якими вже працює Літературне Жюрі УЛФ.

Фінансовою базою УЛФ є фундації і пожертви організацій та поодиноких громадян — любителів української культури. Пожертви ці можна складати на адресу УЛФ, або на щадничі конта в касі „Самопоміч" і Щаднично - позичкової Спілки „Певність" в Чикаґо.

Ukrainian Literary Fund
2351 W. Chicago Avenue
Chicago, Ill. 60622

НА ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

У Денвер, Колорадо, пожертвували на Фонд Катедри Українознавства:

Горчаківський Володимир — $350.00, Відділ УККА — $150.00, Колтунюк Орест — $120.00;

По 100.00 долярів — Вінич Віктор і Надя, Галун Блох Марія, Кошуба Степан, Лабяк Петро, Спортове Т-во „Україна", СУА: Відділ 75;

По $50.00 — Кульчицький Теодор, Левченко Кирило, УНСоюз: Відділ 226;

По $25.00 — Беймук Богдан, Беймук Олександер і Леся, Кальба Мирослав і Ірена, Кузьмич Ростислав і Лідія, Масляк Степан і Марія, Чадай Василь і Оля, Колтунюк Любомир;

По $10.00 — Галун Софія, Майструк Андрій, Рушчицький Мирослав, Фіглюс Марія, Чайківська Анна;

По $5.00 — Полюга Микола і Ксеня, Світовий Олександер, Макольондра Богдан і Марія, Цибух Осип, Коцюба Степан, Соляник Віктор, Кропивницький Теодор, Ковальчук Александер, Биковський Лев і Марія;

По $3.00 — Всеч. о. Дятилович Ростислав, Моралевич Антонія, Завадович Олег;

По $2.00 — Беймук Богдан, Клеопова Евгенія;

По $1.00 — Антоненко Микола, Решітник Валя.

Л. ЛУЦІВ

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ

Ціна $1.50
"SVOBODA"
81-83 Grand Street
Jersey City, N.J. 07303

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. МАРІЇ ГУМОВСЬКОЇ

Дорогої Мами моїх Приятелів складаю 20.00 долярів на Собор св. Софії в Римі.

Риго Парк, Н. Й. — Ярослава ЛУЩИНСЬКА

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. інж. ЕВГЕНА ПИНДУСА

на цілі НТШ в Сарселі, Франція зложив 10.00 долярів

Балтімор, Мд. — Данило ПІСЕЦЬКИЙ

У п'ятницю, 5-го червня 1970 року у Пассейку, Н. Дж. відійшов у Вічність на 90-му році життя

сл. п.

Проф. Д-р ЮЛІЯН ГІРНЯК

довголітній учитель середніх шкіл, професор Політехнічного Інституту у Львові та дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка.

ПАНАХИДА була відправлена в понеділок, 8-го червня 1970 р. о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні МекНерні-Бирнадза у Кліфтоні, Н. Дж.

ПОХОРОННІ БОГОСЛУЖЕННЯ відбудуться у вівторок, 9-го червня 1970 р. о год. 8:30 ранку в українській католицькій церкві св. о. Миколая в Пассейку, Н. Дж.

Тіло Покійного буде похоронене на цвинтарі Факс Чейз у Філядельфії, Па., біля братів о. Юстина, Никифора та Володимира.

РОДИНА ГІРНЯКІВ

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями та Знайомими, що дня 5-го червня 1970 року по важкій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни, упокоївся в Бозі на 74-му році життя наш Найдорожчий

ЧОЛОВІК, БАТЬКО, БРАТ, ШВАҐЕР і ДІДУСЬ

бл. п. Проф.

ІВАН НЕДІЛЬСЬКИЙ

композитор і музиколог, кол. директор Музичного Інституту в Станиславові, віцепрезидент Українського Музичного Інституту в ЗСА, народжений 25-го липня 1895 р. в Золотому Потоці, в Західній Україні.

ПАНАХИДИ в понеділок і у вівторок, 8-го і 9-го червня 1970 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Metropolitan Funeral Home, 191 Ave. "A" (між 11 і 12 вул. на долині міста Ню Йорку), старанням п. Йосифа Сінковського.

ПОХОРОН в середу, 10-го червня 1970 р. о год. 9:30 ранку з похоронного заведення і о год. 10-ій з церкви св. Юра на український православний цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

дружина — СОФІЯ
син — ВОЛОДИМИР з дружиною СВІТЛЯНОЮ і дітьми: БОГДАНОМ та АНДРІЄМ
син — ЯРОСЛАВ
сестра — МАРІЯ в Україні з Родиною
сестрінки — ІРЕНА, МАРІЯ і ЗЕНОВІЯ в Україні
шваґерки — НАДІЯ АНТОНОВИЧ та ОЛЬГА ІЛЕВИЧ з чоловіком о. НИКОЛОЮ ІЛЕВИЧ і Родиною
та ближча і дальша Родина

Замість квітів проситься складати пожертви на Кодекс Українських Народних Мелодій Зіновія Лиська.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Приятелями, що 13-го травня 1970 року відійшла у Вічність на засланню в Сибіру наша Найдорожча МАМА і БАБУСЯ

бл. п.

ОСИПА з СУДЧАКІВ САБАТ

на 80-му році життя, походила з с. Биків, пов. Самбір, Україна.

Горем прибиті:

дочка: АННА і чоловік ПЕТРО ТАРНАВСЬКИЙ
дочка: ОЛЬГА і чоловік ЗЕНОН СТРИНАДЮК
внуки: МИКОЛА, ВАСИЛЬ і ОКСАНА
сестра: АННА з Родиною

ЧИКАҐО й ОКОЛИЦЯ!

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ в ЧИКАҐО, Ілл. повідомляє, що

в п'ятницю, 12-го червня 1970 року о год. 7:30 веч. в Союзовому Домі

при 845 Норт Вестерн Аве. в Чикаґо, Ілл.

— відбудуться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОКРУЖНІ ЗБОРИ

в яких обов'язані взяти участь члени Окружної Управи і Делеґати та Урядники таких Відділів УНСоюзу:

Чикаґо — 17, 22, 33, 35, 106, 114, 125, 131, 139, 157, 176, 220, 221, 243, 252, 259, 301, 379, 399, 423, 425, 452 і 472; Калумет Сиіті — 80; Ґері, Інд. — 100; Геммонд, Інд. — 107; Палатайн, Ілл. — 136, 395; Гарвей — 335; Рокфорд — 250; Милвокі, Вис. — 103; Джоліет — 111; Піорія — 190 та Савт Бенд, Інд. — 499.

У ПРОГРАМІ НАРАД:

1. Звіт про працю Округи в 1970 році.
2. Обговорення дальшої праці.
3. Різні справи.

Доповіді виголосять:
ЯРОСЛАВ ПАДОХ
головний вкретар
та
ЄВГЕН РЕПЕТА
гол. радний і обласний організатор

В зборах візьмуть участь також:
Інж. СТЕПАН КУРОПАСЬ, заст. гол. предс.,
ІВАН В. ІВАНЧУК, гол. контролер,
ОЛЕНА ОЛЕК, головна радна,
ТАРАС ШПИКУЛА, гол. радний,
МИРОН КУРОПАСЬ, головний радний,
АНАТОЛІЙ ДОРОШЕНКО, головний радний

Закликаємо до участи в Зборах загал Членів УНСоюзу. Гостям раді.

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:
Микола Олек, гол. — Михайло Ольшанський, секр.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ

— та —

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ

при співучасті Відділів ТУІА: Бостон, Боффало, Вашинґтон, Ню Йорк, Сиракюзи, Філядельфія та Технічне Т-во Канади

— влаштовують —

ВЕСНЯНУ ТОВАРИСЬКУ ЗУСТРІЧ

в днях 13 і 14 червня 1970 року на оселі УНС „Союзівка"

ПРОГРАМА ЗУСТРІЧІ:

Субота, 13-го червня:

1. Реєстрація гостей і членів ТУІА та КЛК;
2. Тенісові змагання за першість СУАСТ-Схід. Початок: год. 9-та рано, господар змагань: КЛК;
3. Конференція ТУІА, початок год. 2:00 по пол.:
   а. Слово новообраного Голови ТУІА;
   б. Інж. Р. Гаврилюк: „Український Інженер на порозі 70-их років";
   в. Інж. Я. Терлецький: „Економічні можливості для членів ТУІА";
   г. Дискусія, актуальні справи, висновки.
4. Спільна вечеря, год. 7:00 веч.
5. Музично-розвагова програма, в якій виступлять: п. Христина Дурбак та п. Лев Майстренко. Акомпаніямент Марійка Гєча. Конферансьє: Інж. Любомир Калинич. Початок програми год. 9:00 веч.

По закінченні програми **ЗАБАВА з ТАНЦЯМИ** при звуках оркестри Союзівки.

Неділя, 14-го червня

1. Богослуження в каплиці Союзівки;
2. Закінчення Тенісових змагань СУАСТ-Схід;
3. Спільний обід;
4. Розваги.

ВП. Гостей та Членів ТУІА й КЛК просимо замовляти кімнати в Управі Союзівки, тел. (914) 626-5641.

ОРДИНАЦІЯ

Д-РА ОСТАПА БАРАНА

БУДЕ ЗАКРИТА НА ВАКАЦІЙНИЙ ЧАС
ВІД ПОНЕДІЛКА, ДНЯ 22-го ЧЕРВНЯ
ДО 22-го ЛИПНЯ ц. р. ВКЛЮЧНО.

Книжка ЯРОСЛАВА ГРИНЕВИЧА п. з.

„ДОЛЯ УКРАЇНИ НА МИТАРСТВАХ"

Збірка статтей і матеріялів з передмовою ред. Д. Чайковського — одобрена Екзекутивою УККА для розповсюдження серед українського громадянства. Ціна $2.00.

До набуття в книгарня і у автора Я. Гриневича

16 St. Marks Place — New York N. Y. 10003

Увага! **СОЮЗОВЦІ!** Увага!

ЗАХОДОМ

ОКРУЖНИХ КОМІТЕТІВ ВІДДІЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ПЕНСИЛЬВЕНІЙСЬКОГО СТЕЙТУ

Округ: Філядельфійської, Аллентавнської, Вілкс-Берської, Скрентонської і Басейну Твердого Вугілля — Шамокін

— відбудеться —

в неділю, 28-го червня 1970 року на оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, Па.

ВЕЛИЧАВИЙ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Точна програма того свята і подробиці доїзду, будуть заподані в наступних оголошеннях.

Проситься всіх Союзовців та все Українське Громадянство, як Пенсильвенійського стейту, так і сусідніх стейтів: Мериленду, Делеварү, Ню Джерзі і Ню Йорку, зарезервувати собі цей день для спільної зустрічі, де можна буде налюбуватись багатою програмою та чудовою природою, в якій є положена оселя.

ЗА ПІДГОТОВЧИЙ КОМІТЕТ:

Філядельфійська Округа:
д-р Володимир Ґалан, почесний голова
Степан Гавриш, гол. — Петро Тарнавський, секр.

Аллентавнська Округа:
Іван Зазворський, почесний голова
Анна Гарас, гол. — Стефан Колодруб, секр.

Шамокінська Округа:
Михайло Гентош, гол. — Галина Славік, секр.

Вілкс-Берська Округа:
Ольга Маліщак, гол. — Стефан Стефурин, секр.

Скрентонська Округа:
Проф. Микола Мартинюк, гол. — Василь Нагірний, секр.

Піттсбурґська Округа:
Василь Сачко, предс. — Петро Коцірко, секр.

З Господньої Волі, дня 18-го травня 1970 року відійшла від нас у життя вічне

бл. п. Пані-матушка СОФІЯ БАГНІВСЬКА

Під час її короткої недуги, в час великого горя й безмежного смутку, багато наших Рідних, Приятелів, Знайомих та Парафіян, старалися в різний спосіб — ділом і словом облегшити нам перенести мужньо і по християнськи важку годину в нашому житті, за це дякуємо Їм з глибини нашого серця.

Найперше дякуємо пані Марії Гулевич, яка не рахуючись з часом праці, відривалась і возила Покійницю до лікарів.

Так само дякуємо панові Миколі Горбаневі, який в час хвороби Покійної завжди допомагав в необхідних наших потребах і по сповіщенню Йому про смерть Небіжчиці, перший прибув до мешкання Покійної.

Щиросердечно дякуємо Протопресвітерові о. Федорові Білецькому, який прибув з Чикаґо, відслужив Парастас в похоронній каплиці у вівторок та в середу відслужив в Парафіяльній Церкві Заупокійну Службу Божу, та чин похорону, сказавши слово потіхи до засмученої родини та жалобної громади — Парафіян.

Особливу подяку виносимо панові Олександрові Герусові, який не рахувався з втратою часу праці та своїми грошовими витратами на подорож з Гошена до Бавнд Бруку, поїхав разом з родиною Небіжчиці, ввесь час в дорозі та й на місці похорону, був дорадником засмученої родини. За що Йому виносимо найсердечнішу подяку.

Щиро дякуємо всім Отцям, що взяли участь у Панахиді та похороні на цвинтарі в Бавнд Бруці: Митрофорному Протоієреєві о. Павлові Фалько, Протопресвітеру о. Артемові Селепині та Протоієреєві о. Федорові Коваленко. Щиро дякуємо за висловлене співчуття, за згадку про покійну Небіжчицю, за сказані слова розради до засмученої родини, на поминальному обіді в Бавнд Бруці: Всечесному Протоієреєві о. Федорові Коваленко, п. Іванові Яновському та Панові Матвієві Черепасі.

Хай Милосердний Господь має в Своїй опіці Всіх, хто взяв участь в Панахидах, в Службі Божій, та похороні, хто склав вінки, та дав пожертву на нев'янучий вінок. Гроші що були пожертвувані на нев'янучий вінок, передані до Консисторії, на будову на цвинтарі в Бавнд Бруці Гранітного Хреста в пам'ять всіх там спочилих та в пам'ять всіх погиблих за волю України.

Всім тим, що поспішили нам із словом потіхи, ще раз сердечно дякуємо.

Горем прибиті:

Протоієрей о. ПАВЛО БАГНІВСЬКИЙ з РОДИНОЮ

З великим нашим горем, необмеженим нашим жалем та смутком, повідомляємо наших Рідних, Приятелів та Знайомих, що 18-го травня 1970 року в місті Гошен, Індіяна, на 72-му році життя, на удар серця відійшла від нас на Вічний спокій

Пані-матушка СОФІЯ БАГНІВСЬКА

Народжена в м. Хорол, Полтавщина, Україна.

Наша Дорога й Незабутня

ДРУЖИНА, МАМА, БАБУСЯ й ПРАБАБУСЯ.

Похоронена 21-го травня 1970 року на Українському Православному Цвинтарі в Бавнд Бруці, Н. Дж. Домовина з тілом Спочилої була перевезена з Гошен до Бавнд Бруку — літаком.

Горем прибиті:

чоловік — Протоієрей о. ПАВЛО БАГНІВСЬКИЙ, Гошен
син — ГРИГОРІЙ, його дружина КЛАВДІЯ, Ню Йорк
внуки: СТАНІСЛАВ БАГНІВСЬКИЙ, ЛІДІЯ з її чоловіком ПЕТРОМ ШАЛЕЦЬКІ, Ню Джерзі
син — ОЛЕКСАНДЕР та його дружина МАРІЯ, Елкгарт, Індіяна
внуки: ЮРАСИК, ОЛЕНКА, Елкгарт, Індіяна
дочка — КАТЕРИНА з чоловіком ЛАВРЕНТІЄМ, в Краю
внуки: ЛЮДМИЛА з чоловіком АНАТОЛІЄМ, в Краю
ВАЛЕНТИНА з чоловіком ПЕТРОМ, в Краю
внук — МИКОЛА, в Краю
правнуки: ТЕТЯНКА, ОЛЕНКА, ВАДІК, в Краю

Їдемо до Дітройту

Дітройт, Миш. (зрв) — В днях 4-го й 5-го липня 1970 року відбудеться тут 21-ша Зустріч Українців Америки й Канади, що її влаштовують Організації Українського Визвольного Фронту. Цей Здвиг у 20-ті роковини геройської смерти Головного Командира УПА, ген. Романа Шухевича - Чупринки, проходитиме під кличем: — Україна живе, бореться і переможе.

В суботу, 4-го липня, о год. 2-ій по полудні в рямцях Зустрічі відбудеться конференції Об'єднання Жінок ООЧСУ і ЛВУ в авдиторії Української Католицької Середньої Школи при вул. Генлі ч. 3056. Опісля о год. 7:30 вечором у залі Українського Народного Дому при 4655 Мартін вул. в програмі Літературного Вечора про три етапи боротьби Романа Шухевича свої нариси читатимуть ред. Олександер Матла з Торонта, мгр Василь Щербій і д-р Богдан Крук з Дітройту. В музичній частині вечора виступатимуть Христя Липецька — меццоопрано, Олег Хміль — тенор і дівочий квінтет „Веселка".

В неділю, 5-го липня, після Польового Погослуження на Оселі СУМА „Київ" у м. Витмор Лейк біля Дітройту відбудеться політична маніфестація. Звеличають її своєю присутністю й привітальними промовами Ярослав Стецько, голова Проводу ОУН і президент ЦК АБН, та Вілліям Ґ. Міллікін, губернатор Мишиґену. Головним доповідачем Зустрічі буде проф. д-р Константин Савчук з Ню Йорку. В мистецькій програмі Здвигу виступатимуть ч о л овічий хор „Прометей" й духова оркестра „Батурин" з Торонто під батутою мґра Василя Кардаша, дівоча капеля бандуристок СУМА з Дітройту під керівництвом Петра Потапенка та актор українських театрів Євген Курило. Президію Ділового Комітету Зустрічі очолює мґр Василь Щебрій.

ХІ КОНҐРЕС УККА, ДОПОМОГА ПОВОДЯНАМ В УКРАЇНІ...

(Закінчення зі стор 1-ої)

них рівних громадянських прав, які їм законно належаться. В Польщі тепер зобов'язує закон, що виселенці з різних частин країни, зокрема з Лемківщини і Надсяння, могли б евентуально вернутися на свою прадідівську землю, якщо вони цю землю викуплять. Закон зобов'язує до 1975-го року і якщо ми не допоможемо нашим братам у Польщі, щоб вони дістали повні громадянські права та щоб вони могли скористати з того закону і, зокрема, якщо ми їм не допоможемо фінансово до викупу колишніх своїх власних осель, то й ця можливість для них пропаде. Окремої уваги і допомоги потребують наші брати в Польщі в церковних справах, — інформував проф. І. Гвозда. На прохання Екзекутиви УККА він у всіх цих справах приготовить відповідне меморандум і Екзекутива УККА докладе всіх зусиль, щоб повести відповідну акцію.

За інтелектуальну мобілізацію проти комунізму

На ці наради Екзекутиви УККА завітав також гість з Европи, проф. д-р Юрій Бойко, відомий науковець та суспільно-громадський діяч. У своєму короткому зверненні до Екзекутиви він з'ясував зміни, які в останніх роках заіснували в світі, підкреслюючи факт, що боротьба між двома системами, вільною і демократичною з одного боку, а рабовласницькою комуністичною з другого, що раз більше переноситься на інтелектуальну площину і від цього, від висліду цієї боротьби, залежатиме майбутня доля світу. Бувши професором німецького університету, він з досвіду може ствердити, що саме в цій ділянці є великі недомагання та потрібно ініціятиви. Проф Ю. Бойко вважає, що українці в Америці і Канаді, у співпраці з їхніми братами в інших країнах вільного світу, зокрема в Европі, могли б своїми інтелектуальними і матеріяльними ресурсами багато причинитись власне до мобілізації західнього інтелектуального світу проти народовбивчого і агресивного комунізму.

Інші справи

Згадану вже справу допомоги поводянам в Україні реферував секретар УККА ред. Ігнат Білинський. Президент УККА проф. д-р Лев Добрянський, звітуючи про свою акцію з рамени УККА у Вашинґтоні, зокрема зупинився над цьогорічним відзначенням Тижня Поневолених Націй в липні. Екзекутивний директор УККА мґр Іван Базарко реферував заплановане на осінь відзначення 30-річчя УККА відповідною імпрезою, що має відбутися у Філядельфії, проф. д-р Е. Жарський реферував шкільні та виховні справи, інж. М. Семанишин говорив про справи студентські і молодечі. У програмі нарад було ще ряд інших справ, включно із зреферованою ред. І. Білинським справою Координаційних Комітетів Українських Організацій за здійснення Патріярхату УКЦеркви.

Відбулася студійна конференція

(Закінчення зі стор 1-ої)

ня культурних вартостей, активна допомога батьківщині, уніфікація українських шкіл, збереження лри українстві молоді. Велике число українських товариств, повторювання праці, нетолеранція і розсвареність дуже ослаблюють нас. Значне число наших людей стоїть осторонь від наших товариств. — Другий панеліст Євген Лащик з'ясував причини втечі наших молодих професіоналістів від зорганізованого українського життя: праця в околиці, де немає українців, природні чинники (професійні обов'язки), ідеологічні розбіжності, „бунт" другої ґенерації, непарляментарна поведінка, особисті порахунки тощо. До життєздатних товариств треба зарахувати церковні, наукові, культурні, молодечі, спортові товариства. Треба зберегти, піднести й об'єднати українське шкільництво. Розбудувати українські демократичні й республіканські клюби. — Любомир Онишкевич твердив, що ми — найбільш зорганізована етнічна група в Америці. Старші наші громадяни належать до організацій з ідеалістичних і психологічних мотивів, працюють з посвятою, безкорисно. Старші часто не допускають молоді до праці в товариствах. Молодь зовсім інакше ставиться до всіх справ, частина її відійшла від нашого життя з багатьох причин, головно під впливом американського оточення. Потрібна або реорганізація або нові організації, які могли б бути більш корисні.

Орест Субтельний застановлявся, чому молодь відчужується від українського життя, чому така „прірва між ґенераціями". Організації постали для заспокоювання актуальних потреб, загальнолюдських, політичних і ін. Після 20 років деякі організації втратили свою актуальність, але існують дальше по інерції. Найбільш життєздатні товариства культурно-суспільного типу.

Б. Гасюк з'ясував думки панелістів, що потім ставили питання одні одному для уточнення деяких проблем. Підкреслено потребу уніфікації нашого шкільництва. Запити ставили: Л. Зобнів, М. Трофименко, О. Зінкевич, Я. Кошів і Н. Томич, а їм відповідали панелісти. В дискусії промовляли: Ф. Старух, Л. Калинич, М. Трофименко, М. Хемич, Л. Зобнів, О. Зінкевич, заключне слово мав модератор Б. Гасюк.

Після перерви відбувся другий панель: „Завдання молоді академічної спільноти в Америці". Марта Трофименко з'ясувала необхідність організації всіх наших абсольвентів, але у відмінних формах, шляхом публікацій і зустрічей. Брак координуючого тіла, що втягало б усіх до співпраці. Брак доброї підготови до університетських студій. Треба виплекати тип українського інтелектуа, новий тип українського науковця. В. Бакум підкреслив потребу об'єднання всіх наших молодих професіоналістів для виконання різних завдань. — Я. Чомко (прибув з Польщі) обґрунтував потребу духового зв'язку, сердечности, братерства, гуманістичних прикмет, що запліднювали б корисні думки й ідеали. Молодість, товариськість і ніжність, а не сухі статути й конституції притягнуть членство.

Н. Томич (голова СУСТА) ствердив, що українська спільнота в Америці помалу заникає. Нова організація університетських а б сольвентів буде допомагати зберегти нашу національну ідентичність. Якщо потреби членів наших організацій будуть задовільнювані, — тоді вони існуватимуть, і навіть зростатимуть. Товариський зв'язок — це найбільш успішний спосіб зберегти нашу спільноту.

В дискусії забирали голос: О. Зінкевич, Є. Лащик, Таня Бемко, Я. Кошів, О. Субтельний, Л. Зобнів, Л. Онишкевич. Вкінці модератор Б. Гасюк у заключному слові ствердив потребу заложення Організації Українських Університетських а б сольвентів на тов. платформі, що її завданням було б об'єднання наших професіоналістів і підмога нашій студіюючій молоді. Осінню цього року повинні відбутися основуючі загальні збори згаданої організації.

82 ВІДСОТКИ ДОРОСЛИХ ОСІБ, у віці понад 21 рік і більше, заявилися проти студентських демонстрацій, які мають на цілі протестувати проти того, що робить Уряд. Опитування перевела аґенція Джорджа Ґеллупа в Принстоні, Ню Джерзі. Тільки 15 відсотків дорослих схвалювали студентські страйки - протести проти війни у В'єтнамі. 82 відсотки заявилися проти студентських страйків, як засобів до зміни урядової політики.

Рідна Школа — 20 років у Дітройті

В 1970 році „Рідна Школа" на сході Дітройту святкує двадцятиліття існування. Започаткованим відзначенням був вечір 24 травня. Активну участь у ній брало 52 рідношкільні учениці й учні найвищих кляс, а видців - слухачів була повна заля Амер. - Українського Осередку.

В програмі передував монтаж „Рідна мова — наш скарб". Була це масова в'язанка рецитацій творів поетів Олеся, Самійленка, Котляревського, Багряного, Гуцайла, Щербини, Столярчука і Шкрумеляка, які в своїх віршах піднесли українську мову до рівня найбільшої святости нашого народу. Виконавці були розставлені на ступеньках. До кожної їхньої точки був коментатор, який згадував автора й назву поеми (а було їх 14), розкриваючи творче почуття поета, що його він виявляє в поетичній формі, і вказуючи на значення рідної мови для кожного українця. Коментаторами були: Р. Сторожук, Р. Скипакевич, Д. Крива, В. Дудун, Я. Качан, І. Шехович, А. Баран і Я. Маринюк. Виконавцями-декляматорами були учениці: Х. Дигдало, О. Лазуренко, Х. Григорчик, Н. Конопада, Х. Левак, Х. Головко, Д. Деркач, Д. Крива, Р. Біла, О. Дужа, В. Круча, А. Никифоряк, О. Пилип, Дз. Швайкун, М. Король, Л. Шиляк, І. Лісікевич, М. Кучер, Л. Савка, та учні: Р. Гнатюк, О. Миколенко, О. Лаврин, М. Обаль, Я. Качан, Д. Труш, К. Швайкун, Є. Бутрій, Б. Рижий, А. Дужий, М. Биц.

Мило вражала гарна вимова і тих і тих.

Потім були дві сценічні картини. Перша — уривок з 1-ої дії „Наталки Полтавки" з її музикою (А. Дужий — скрипка і Б. Лончина — фортепіян) На сцені явилася Наталка (Марія Гриньків), Терпилиха - мати (Анна Левак), Виборний (Р. Величковський), сват Возьного. Їхня розмова виявила добру рутину молоденьких артистів, завдяки старанню вчительки, кол. артистки харківських театрів пані К. Бранки - Кривуцької.

Дуже вдатними виявились пов'язання цієї самої пані трьох епізодів з п'єси „Мина Мазайла". І тут три особи дали добру в двох відслонах цілість, що бавила ввесь час глядачів своїм гумором і... грою артисток. Гра була знаменита, не вважаючи на вік тих, що її виконували. Христя Никифоряк була за Рину, а Адріяна Мушинська за Улю.

В кількох словах годі подати зміст, тим більше гумор і жіночу кокетерію, де і дзеркало на сцені грало ролю. Пригадуємо, що це діялося в часах українізації, проти якої виступали наші малороси. З уваги на це, що цілу п'єсу з усіми персонажами, до тьоті Моті включно, вивести труднувато, пропонуємо видати (хоч би писані на машинці), ці дві дії. Вони знаменито підходять для театрів малих форм, передовсім для молодіжних вистав, очевидно з невеличким вступом. Публіка буде бавитися так, як бавилась на вечорі в Дітройті.

Був і фінал з двома поемами О. Олеся: „Ми не зложимо рідного стяга" (вик. Ірина Футяк і Наталя Лончина) та „Нас ждуть" (вик. О. Король і Р. Гривнак) з коментатором Р. Р. Сторожуком.

В. Несторович

НОВА МІЖНАРОДНА ДАТА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

реходить до так званої середньої кляси суспільства.

Процес збагачення чи узаможнення робітника спостерігається не тільки в З-СА, а й в інших високорозвинених країнах — в Західній Німеччині, Англії, Швайцарії, Швеції, Норвегії, Данії, Канаді, Австралії, Новій Зеляндії...

Навпаки ж, там, де комунізм, приходить ожебрачення мас населення. Це бачимо не тільки в червоному Китаї, Північному В'єтнамі, Північній Кореї, на Кубі, але і в таких країнах, де раніше життьова стопа була значно вищою від сьогоднішньої — в Мадярщині, Чехо - Словаччині, Польщі. Цей незаперечний факт яскраво свідчить про те, що головним ворогом робітництва, селянства і трудової інтелігенції є комунізм.

Нюйоркська демонстрація виразно підкреслила будучу - конструктивну, а не вибухово - руйнуючу ролю робітництва („Старий ми світ зруйнуємо дощенту", — співається в „Інтернаціоналі"). Вона показала, що робітництву, навіть різнонаціонального походження найближчими є інтереси власної держави, а не „міжнародно-пролетарські" інтереси. Таким чином перекреслено і „доктрину Брежнєва" про обмежену суверенність соціялістичних країн, про підпорядкування всього національного міжнародно - пролетарському, а фактично московському. Нарешті, робітники Ню Йорку рішуче та енергійно запротестували проти того, що від їх імени виступають та діють ті елементи, які вважають себе „покликаними" до цього. Робітники Ню Йорку заявили, що вони самі хочуть і можуть говорити від себе та про себе, не потребуючи ніяких посередників, у даному випадку комуністів.

Свого часу американські робітники встановили міжнародну історичну дату — День 1-го Травня. Тепер потомки тих робітників встановили нову міжнародну історичну дату — День 20 Травня. Ця, нова дата нічого доброго ні московському, ні міжнародному комунізмові не ворожить.

Українські курси в Саскачеванському університеті

Саскатун, Канада. — Від 6 липня до 12 серпня при Саскатунському університеті будуть працювати чотири літні курси славістики: курс української мови ч. 102 вестиме проф. Ю. Фотій, курс славістики ч. 120 — огляд слов'янських літератур, в тому й української, вестиме проф. В. Буйняк, будуть виклади з педагогіки ч. 470 та курс методики навчання української мови в середніх школах, для вчителів середніх шкіл, який провадитиме проф. Р. Франко. Зацікавлені мають звертатись по інформації до Відділу Славістики Саскачеванського університету в Саскатуні.

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ANTHONY GURNIAK, член УНС Відд. 206 Т-ва Запор. Січ в Вінсакет, Р. Ай., помер 1 квітня 1970 р. на 76 р. ж. Став членом УНСоюзу 1920 р. Полишив у смутку 3 доньки: Анну Катерину, Стефанію та 4 внуків. Похорон відбувся 4 квітня 1970 р. на Укр. Правосл. цвинтарі св. Михаїла в Блакстоне, Масс.
Вічна Йому Пам'ять!
Секретар

МАРІЯ ЛОБУС, членка УНС Відд. 147 Б-ва св. Арх. Михаїла в Аллентавні, Па., померла 11 квітня 1970 р. на 52 р. ж. Стала членкою УНСоюзу в 1956 р. Полишила в смутку чоловіка Івана, 2 синів: Романа і Роберта та Йоанну, матір Катерину та 3 внуків. Похорон відбувся 14 квітня 1970 р. на цвинтарі Укр. Правосл. Парафії в Аллентавні, Па.
Вічна Їй Пам'ять!
І. Зазворський, секр.

СЕРГІЙ КУТАС, член УНСоюзу Відд. 137 Т-ва ім. Б. Хмельницького в Вест Істон, Па., помер 1-го квітня 1970 р. на 66 р. ж. Нар. в с. Червки, Миргородський р-н, Полтавська обл., Україна. Полишив у смутку дружину Євдокію, сина Михайла, 2 дочки: Анну і Анастазію та сестру Параску та 6 внуків. Похорон відбувся 4 квітня 1970 р. на укр. православному цвинтарі св Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
С. Колодруб, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 14-го ЧЕРВНЯ 1970 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори 219 Відд. о год. 10-11 ранку при 675 So. 19th St. Проситься чл. прибути. Хто знає місце перебування нашого члена Т. Кравця, проситься повідомити секретаря Відділу. — Марія Юров, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі На порядку: звіти делеґатів з 27 Конвенції УНС. Проситься вирівняти чл. вкладки. — П. Дзюба, гол., Т. Песко, касир, В. Попович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці — 36 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Амер. Клюбі, 292 Гудсон Аве. На порядку: звіт з 27 Конвенції УНСоюзу. — Марія Філяс, предс., Марія Ковальчик, касир, С. Гунька, секр.

MONESSEN, Pa. Місячні збори 338 Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Залі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Аве. Проситься вирівняти чл. вкладки. — П. Янковський, предс., М. Куць, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. В програмі: звіти делеґатів з 27-ої Конвенції УНС. в місяці липні і серпні зборів Відділу не буде. — В. Терлецький, гол. П. Федик, фін. секр.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта це сила

ТАРЗАН, Ч. 6379. Тарзан і Н аомі відлітають гелікоптером

Перевезення літаками племени дунів було успішне, але на Тарзана й медсестри Наомі чигає впереді небезпека.

Ми будемо в селі лікуючих мужів перед ніччю, Наомі... якщо ця буря нас не припізнить...

Мені, Тарзане, подобаються літаки більше, як гелікоптери. У літаку можеш летіти понад бурями!

Прив'яжи себе поясом до сидження, Наомі! Впереді перешкоди!